

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА»

*Пущенко В. В., здобувач вищої освіти 4 року навчання,
vladarushchenko@gmail.com*

*Науковий керівник: Догадайло Я. В., к. е. н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Визначення потенціалу підприємства в умовах прискорення процесів обробки інформації та автоматизації її збору і обробки набирає особливої актуальності, оскільки до цього часу на заваді широкого застосування даного показника стояла недостатня обґрунтованість та складність його розрахунку. Визначення потенціалу підприємства надає можливість значно підвищити обґрунтованість прийняття управлінських рішень з розвитку та поточної діяльності підприємства. Найбільш важливим являється отримання загальної, інтегральної оцінки, яка б враховувала б всі можливості і всі обмеження. Така оцінка може бути отримана на основі використання економічної категорії «потенціал».

Сучасна економічна наука не дає однозначного визначення поняття потенціалу підприємства, унаслідок чого воно часто підмінюється іншими поняттями, зокрема «ресурси», «резерви», «потужність» тощо, що створює труднощі його дослідження і може спричинити суперечливість результатів. Систематизація підходів до визначення сутності поняття «потенціал підприємства» є важливим етапом для формування основ подальших досліджень особливостей його формування, оцінювання та використання на підприємстві.

Теоретичні, методичні та практичні аспекти формування та використання потенціалу підприємства досліджувались у працях таких українських і зарубіжних економістів, як: Л. І. Абалкін, А. І. Анчишкін, В. М. Архангельський, О.Ф. Балацький, А. Е. Воронкова, І. О. Джаїн, Т. В. Калінеску, Н. С. Краснокутська, О. М. Криворучко, О. Є. Кузьмін, Є. В. Лапін, І. І. Лукінов, Р. В. Марушков, О. І. Олексюк, І. С. Пипенко, І. М. Рєпіна, О. С. Федонін, Н. І. Чухрай, Д. К. Шевченко, В. Г. Шинкаренко та інші. Проте досі не існує єдиного визначення сутності цього поняття. Внаслідок великого різноманіття деякими вченими існуючі визначення були класифіковані за підходами. В роботі [1] підходи до визначення сутності терміна потенціал підприємства систематизовані у чотири групи: ресурсний підхід, результативний підхід, виробничий підхід та управлінський підхід. Автор роботи [2]

виділив три підходи: ресурсний, функціональний та системоорієнтований. Аналіз існуючих літературних джерел, присвячених потенціалу підприємства показав, що досі не здійснювалося визначення сутності поняття «потенціал підприємства», виходячи з аналізу еволюції різноманіття визначень цього поняття.

Таким чином метою даної статті є дослідження еволюції визначень поняття «потенціал підприємства», відокремлення основних підходів до трактування його сутності та визначення його сутності з позицій системного підходу.

Для розгляду еволюції підходів до визначення сутності поняття «потенціал підприємства» було розглянуто порядку тридцять сім літературних джерел. В результаті було виявлено чотири підходи до визначення «потенціал підприємства»: ресурсний, функціональний, системоутворюючий та інтегрований (таблиця 1).

Таблиця 1 – Еволюція підходів до визначення поняття «потенціал підприємства»

Прізвище вченого	Рік	Потенціал підприємства - це
1	2	3
Ресурсний підхід		
Вейц В[3]	1927	не тільки матеріальні елементи, а також ті чи інші матеріальні і умови, за яких здійснюється виробничий процес.
Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовський, Е. Б. Стародубцева [4]	2006	сукупність наявних ресурсів
Функціональний підхід		
Струмилін С. Г. [5]	1954	сукупна виробнича сила праці всіх працездатних членів суспільства.
О. К. Добкіна, В. С. Рижикова, С. В. Касьянюка, М. Є. Кокотько [6]	2007	пов'язане із довгостроковим функціонуванням і досягненням стратегічних цілей
Системоутворюючий (цільовий) підхід		
Лукінов І. І. [7]	1988	кількість та якість ресурсів, якими володіє та або інша господарююча система
Хомяков В. І. [8]	2007	джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути приведеними в дію, використані для вирішення певної задачі, досягнення цілі, можливості окремої особи, суспільства, держави, підприємства в певній галузі
Інтегрований підхід		
Олексюк О. І. [9]	2001	максимально можлива сукупність активних і пасивних, явних і прихованих можливостей якісного розвитку соціально-економічної системи підприємства у певному середовищі господарювання з урахуванням ресурсних, структурно-функціональних, часових, соціокультурних та інших обмежень.

1	2	3
Абрамова О.С. [10]	2006	сукупність всіх ресурсів, необхідних для реалізації розвитку підприємства в умовах нестабільності зовнішнього оточення
Шинкаренко В.Г, Криворучко О.М., Пипенко І.С. [11]	2011 2012	Узагальнююча динамічна характеристика внутрішніх ресурсів підприємства та зусиль щодо їх оптимального використання для досягнення встановлених цілей. Підприємство здійснює пошук чи перерозподіл наявних зусиль сфери використання ресурсів шляхом їх перетворенням та (або) внаслідок саморозвитку з урахуванням зовнішніх обмежень.

Представники ресурсного підходу розглядають потенціал підприємства як сукупність або систему ресурсів, якими володіє суб'єкт господарювання та які поєднані у процесі виробництва. Представники функціонального підходу, потенціал визначається як сукупність можливостей підприємства забезпечувати свою діяльність в аспекті досягнення цілей діяльності. Системоутворюючий (цільовий) підхід щодо визначення потенціалу дає можливість характеризувати його як систему, що враховує фактори стратегічного розвитку підприємств і впливає на формування й реалізацію управлінських рішень. В інтегрованому підході представники розглядають потенціал як можливість, тобто як внутрішні сили і наявність умов, що сприяють досягненню певної мети. Враховують і синтезують у своїх трактуваннях підходи інших науковців.

Виходячи з доцільності використання в ринкових умовах результативного підходу до управління, автор для визначення сутності потенціалу вважає доцільним використовувати інтегрований підхід, тобто поєднання ресурсного та системоутворюючого підходів.

Під потенціалом підприємства пропонується розуміти узагальнюючу динамічну характеристику внутрішніх ресурсів підприємства, що формують його можливості та забезпечують розвиток у цільовому напрямку з урахуванням чинників зовнішнього середовища.

Таким чином в статті виділено підходи до визначення сутності поняття потенціал підприємства і на підставі урахування переваг і недоліків кожного з них надано сучасне трактування «потенціалу підприємства». Тобто одержало подальший розвиток визначення поняття «потенціал підприємств» шляхом урахування ресурсного та цільового підходів до управління підприємством.

Література.

1. Львівська К.А. Економічне обґрунтування терміна «потенціал підприємства». *Економіка, планування і управління галузі*. 2010. № 20. С. 139 - 142.
2. Угоднікова О.І. Економічний потенціал: теоретичні аспекти та лінія трансформації. *Економіка транспорту і промисловості*. 2009. № 26. С. 198 - 202.
3. Вейц В. Потенциальные и кинетические производительные силы мирового хозяйства Москва, 1927. 168 с.
4. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б., Современный экономический словарь. Москва : ИНФРА-М, 2006. 462 с.
5. Струмилин С.Г. К вопросу об изменении народного благосостояния. *Вопросы статистики*. 1954. № 5. С. 12 - 28.
6. Потенціал підприємства: Формування та оцінка: навч. посіб. / О. К. Добкіна та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 208 с.
7. Лукінов І.І. Метода і засоби державного регулювання економіки перехідного періоду. *Економіка України*. 1998. № 5. С. 8 - 12
8. Хомяков В.І. Менеджмент підприємства. Київ : Кондор, 2005. 434 с.
9. Олексюк О.І. Управління потенціалом акціонерних товариств (на матеріалах підприємств цементної промисловості України): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : 08.06.01 Київ, 2001. 22 с.
10. Абрамова О. С., Крікун О. В. Удосконалення методики оцінки стратегічного потенціалу дорожніх підприємств. *Економіка транспортного комплексу*. 2006. № 10. С. 174 - 178.
11. Шинкаренко В. Г., Криворучко О. М., Пипенко І.С. Сучасне розуміння потенціалу підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2011. С. 47 - 58.
12. Пипенко І.С. Обґрунтування складу потенціалу підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2012. № 19. С. 17 - 25.

**ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕСНОГО ПІДХОДУ ДО
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ**

*Штих Б. О., здобувач вищої освіти 1 року навчання,
shtykh2017@gmail.com*

*Науковий керівник: Криворучко О. М., д. е. н., професор
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Існування конкурентного середовища в умовах ринкової економіки зобов'язує приділяти велику увагу проблемам якості. Ніякі інвестиції не врятують підприємство, якщо воно не зможе забезпечити конкурентоспроможність своєї продукції чи послуг. В будь-яких організаціях та на підприємствах актуальність підвищення